

מקום להידוק
דפי השאלון

11284

משרד החינוך

אגף בכיר בחינות

המנהל הפדגוגי

מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,
יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לפסילת הבחינה.
הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.
אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה.
לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלתם מודפסים פרטיכם האישיים. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אם לא קיבלתם מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקות הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי מחברת הבחינה (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
- אין לתלוש או להוסיף דפים. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

בהצלחה!

<p>מדבקות שאלון ملصقة نموذج امتحان</p> <p>שאלון 011284 עברית</p>	<p>מדבקות נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملاءمات</p> <table border="1" data-bbox="769 1466 1290 1773"> <tr> <td>שנה السنة</td> <td>חודש الشهر</td> </tr> <tr> <td>מועד موعد</td> <td></td> </tr> <tr> <td>סמל ביה"ס</td> <td>מס' תעודת הזהות</td> </tr> <tr> <td>رقم المدرسة</td> <td>رقم الهوية</td> </tr> </table> <p>יש להדביק כאן ↑ מדבקות נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)</p>	שנה السنة	חודש الشهر	מועד موعد		סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות	رقم المدرسة	رقم الهوية	<p>מדבקות לנבחנים ملصقات للممتحنين</p>
שנה السنة	חודש الشهر									
מועד موعد										
סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות									
رقم المدرسة	رقم الهوية									

יש לסמן במשבצת אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي
* التعلیمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

الإدارة التربويّة
وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير لامتحانات

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعد الامتحان لفحص التحصيلات الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على مواد مكتوبة أو شفوية.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما لا يُسمح إدخال هواتف خلوية أو أجهزة إلكترونية أخرى إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدي إلى إلغاء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب التقيد بنزاهة الامتحانات!

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكد بأن تفاصيلكم الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلتم عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عواقب في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولكم على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعد لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسودة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يُثير الشك بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنى لكم النجاح!

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ד, 2024
מספר השאלון: 11284
נספח: מאמרים

שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים (ברמות א-ב)

הוראות

א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק א – הבנה והבעה:

הבנת הנקרא – 30 נקודות
סיכום ממוג – 20 נקודות

פרק ב – תחביר ומילות היחס – 20 נקודות

פרק ג – שם המספר ומערכת הצורות:

שם המספר – 6 נקודות
הפועל והשם – 24 נקודות

סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש (לעולים חדשים ברמה ב בלבד):

מילון עברי-לועזי, לועזי-עברי, עברי-עברי או מילוניית.

ד. הוראות מיוחדות: (1) יש לענות על כל השאלות בנוף השאלון, לפי ההוראות.
(2) יש להקפיד על כתב ברור, פיסוק הגיוני ושמירה על כללי הדקדוק.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11284 + נספח

פרק א – הבנה והבעה (50 נקודות)

קראו את המאמרים 1–2 שבנספח המצורף, וענו על כל השאלות 1–10 שלפניכם. הקפידו על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

הבנת הנקרא (30 נקודות)

ענו על השאלות 1–3, על פי מאמר 1.

1. לפניכם ציטוט מפסקה א ובו חלק מסומן בקו: "סיפורי הגבורה עוסקים באנשים שסיכנו את חייהם כדי להציל חיים של אנשים אחרים".
העתיקו מפסקה ב משפט שיש לו אותה המשמעות כמו החלק המסומן בקו בציטוט.

(3 נקודות)

2. לפניכם ציטוט מפסקה ז: "מה מותר ומה אסור, מה נחשב למעשה נכון, צודק ומעורר הערצה, ואילו פעולות נחשבות שליליות".
העתיקו מפסקה ג את המשפט שציטוט זה מסביר ומפרט.

(3 נקודות)

3. בעבר לימדו את הדור הצעיר שירים וסיפורים על גבורתו של יוסף טרומפלדור.
מה הייתה המטרה בכך?

הקיפו את המשפט הנכון. (3 נקודות)

- להבליט את ההבדל בין דור לדור בערכים שלהם.
- לעזור לילדים להתמודד עם רגשות של פחד.
- ללמד את הילדים ספרות ושירה.
- ליצור הזדהות עם הערכים של גיבור לאומי.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11284 + נספח

ענו על השאלות 4–9, על פי מאמר 2.

4. ענו על הסעיפים א–ב על פי פסקות א–ג:

א. ציינו שתי תכונות המאפיינות את דמויות הגיבורים בסיפורי הילדים מן העבר.

(2 נקודות)

(1)

(2)

ב. השלימו את המשפט שלפניכם.

כיום דמויות הגיבורים בסיפורים הן בעלות תכונות _____.

(נקודה אחת)

5. על פי פסקה ד, מה דעתה של כותבת המאמר בנוגע לידוענים וליחס כלפיהם?

הקיפו את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

- הכותבת מבקרת את ההערצה של בני הנוער לידוענים.
- הכותבת מעודדת את ההערצה של בני הנוער לידוענים.
- הכותבת מפריכה (שוללת) את הטענה שידוענים זוכים להצלחות מהירות.
- הכותבת טוענת שהידוענים הם דמויות בעלות גדולה אנושית.

6. על פי פסקה ה, מהי אחת המטרות של הסופרת שוהם סמיט בספר שכתבה?

הקיפו את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

- לחזק נשים וגברים שמעוניינים לשבור שיאים בתחומם.
- לחזק את ההבנה שמעשי גבורה הם לא רק מעשים של גברים.
- לחזק את ההבנה שבסיפורי הילדים יש גם אגדות אמיתיות.
- לחזק את הנשים שמגדלות את ילדיהן ועוזרות לחברה.

7. על פי פסקה ו, לדעתו של הפסיכולוג רועי ליס, מה אפשר ללמוד מן הסיפור של הגיבור

שיוצא למסע הרפתקאות? (2 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11284 + נספח

8. בפסקה ח במאמר מתוארת תופעה: ילדים בתהליך ההתבגרות מתחילים להעריך גיבור שאינו אחד מן ההורים שלהם.

מה דעתה של כותבת המאמר על תופעה זו?

הקיפו את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

- הכותבת מבקרת את התופעה ורואה בה פגיעה בהורים.
- הכותבת רואה בכך בעיה שאופיינית לגיל ההתבגרות.
- הכותבת רואה בתופעה חלק מתהליך טבעי ובריא.
- הכותבת תומכת בהערצה של דמויות מיוחדות.

9. מהו התפקיד של פסקה ח במאמר?

הקיפו את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

- פסקה ח מפריכה (שוללת) את הנאמר בפסקה ז.
- פסקה ח מדגימה את הנאמר בפסקה ז.
- פסקה ח מבקרת את הנאמר בפסקה ז.
- פסקה ח מסכמת את הנאמר בפסקה ז.

ענו על שאלה 10 על פי מאמר 1 ומאמר 2.

10. בסוף מאמר 2 הכותבת טוענת שכולנו, כמו ילדים, זקוקים לדמויות לחיקוי ולהערצה.

א. במשפט שלפניכם הקיפו את התשובה הנכונה מבין המילים המודגשות. (2 נקודות)

• כותבי מאמר 1 מחזקים / מפריכים (שוללים) את טענתה זו של כותבת מאמר 2.

ב. העתיקו ממאמר 1 משפט שמחזק או מפריך את הטענה של כותבת מאמר 2.

(2 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11284 + נספח

פרק ב – תחביר ומילות היחס (20 נקודות)

בפרק זה חמש שאלות 12–16 (לכל שאלה – 6 נקודות).

שימו לב: תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור לא יעלה על 20 נקודות.

12. א. לפניכם קטע קצר. כתבו במקומות הריקים את מילות הקישור המתאימות מתוך רשימת המילים.

גיבורת הסיפור ניסתה לשכנע את חבריה להצטרף אליה למסע, _____ הם לא הסכימו לשתף פעולה, _____ היא החליטה לצאת למסע לבדה. היא נשבעה ש _____ מישהו מהם ירצה להצטרף אליה בהמשך, היא לא תסכים. _____ העקשנות שלה היא סירבה לקבל עזרה לאורך כל הדרך.

רשימת מילות הקישור: **בגלל, אך, גם אם, לכן, כי**

ב. לפניכם משפט.

חשיפה של חייהם הפרטיים של המשתתפים בתוכניות טלוויזיה גורמת לצופה להרגיש אליהם קרבה אישית.

כתבו את המשפט מחדש. פתחו במילה "מכיוון ש...".

מכיוון ש _____

13. בכל אחד מן המשפטים שלפניכם כתבו את מילת היחס המתאימה מתוך רשימת המילים.

א. הגיבורה יצאה לדרך ארוכה ולא חששה _____ הסכנות.

ב. המחנך ביקש מן התלמידים לגלות יחס של כבוד _____ חבריהם לקבוצה.

ג. גיבורות וגיבורים אמיתיים אינם מכריזים ברבים _____ ניצחונותיהם.

ד. גיבורים לפעמים מסתירים _____ הזהות שלהם מסיבות שונות.

ה. הגיבור לא פחד להתווכח _____ המנהיג לטובת תושבי המקום.

ו. גיבורים לא פוחדים להודות _____ טעויות שלהם.

רשימת מילות היחס: **על, כלפי, מן, את, ב, עם**

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11284 + נספח

14. לפניכם קטע קצר. השלימו את המשפטים באמצעות מילות היחס שבסוגריים. כתבו כל מילת יחס בנטייה המתאימה למשפט.

בגן הילדים ישבו הילדים במעגל. הגננת ישבה מולם וקראה להם סיפור. הגננת סיפרה על שוגי, כלב מתוק, שכל ילדי השכונה אוהבים. כאשר הילד בסיפור נפל ובכה, שוגי התיישב _____ (ליד) וליקק את פצעיו. יום אחד הגיע לשכונה ילד חדש, שלא הכיר את שוגי ואת היחס של הילדים _____ (אל). הוא בעט בכלב וזרק _____ (על) אבנים. ילדי השכונה כעסו והסבירו לו ש _____ (אצל) בשכונה לא מתנהגים כך לבעלי חיים, והם לא רוצים חבר _____ (כמו) בשכונה שלהם. אבל לסיפור יש סוף טוב: שוגי הכלב הבריא, והילד החדש ביקש _____ (מן) סליחה על שפגע בו.

15. א. במשפט שלפניכם יש שלושה שיבושים.

התוכנית לימודים של בתי הספר בישראל מחזקים השייכות של התלמידים לעם ולמדינה.

כתבו את המשפט מחדש, בצורתו המתוקנת.

- ב. הוסיפו ה"א הידיעה לכל אחד מן הצירופים שלפניכם.

- מבחן בגרות במתמטיקה: _____
- דמות גיבור לאומי: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11284 + נספח

16. א. לפניכם שלושה משפטים מודגשים. חברו אותם למשפט אחד באמצעות מילות קישור מתאימות (אין להוסיף וי"ו החיבור).

- פרסום של תמונות וסרטונים אישיים פוגע בפרטיות.
- צעירים מפרסמים ברשתות החברתיות תמונות וסרטונים מחייהם האישיים.
- חשוב מאוד להעלות את המודעות בנוגע להגנה על הפרטיות.

ב. לפניכם משפט.

הרמטכ"ל אמר למפקדים שהוא גאה בהם בגלל הדוגמה האישית שנתנו לחיילים שלהם.

הפכו את המשפט לדיבור ישיר, ופסקו כנדרש. פתחו את תשובתכם במילים:

הרמטכ"ל אמר למפקדים:

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11284 + נספח

פרק ג – שם המספר ומערכת הצורות (30 נקודות)

בפרק זה שני חלקים:

חלק I: שאלת חובה – שאלה 17 (6 נקודות)

חלק II: שאלות בחירה – שאלות 18–22 (24 נקודות)

חלק I – שאלת חובה: שם המספר (6 נקודות)

ענו על שאלה 17.

17. א. **הקיפו** את הצורה ה**נכונה** של שם המספר בכל אחד מן המשפטים (1)–(4) שלפניכם.

(1) אילן רמון, טייס החלל הישראלי הראשון, טס בשירות הצבאי שלו יותר

מ **שלושת אלפים / שלוש אלף / שלושה אלפים** שעות טיסה.

(2) בני הזוג רמון ו **ארבעה / ארבע / ארבעת** ילדיהם עברו להתגורר בארצות

הברית בתקופת האימונים לקראת הטיסה לחלל.

(3) האימונים בארצות הברית לקראת הטיסה נמשכו כ **שלושה / שלוש / שלושת**

שנים.

(4) **שש עשרה / שישה עשר / שישה עשרה** בתי ספר בארץ קרויים על שמו של

אילן רמון.

ב. כתבו במילים את המספרים המודגשים במשפט שלפניכם.

החללית הייתה בחלל **15** _____ יום, **22** _____ שעות

ועשרים דקות.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11284 + נספח

חלק II – שאלות בחירה: הפועל והשם (24 נקודות)

בחלק זה חמש שאלות 18–22 (לכל שאלה – 7 נקודות).

שימו לב: תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור לא יעלה על 24 נקודות.

18. כתבו בכל מקום ריק את שם הפועל שמתאים למשפט לפי השם שבסוגריים.

דוגמה: הרופא צריך לצבוק (בדיקה) את החולה.

ספיידרמן, סופרמן ובאטמן הם גיבורי־על שילדים אוהבים. ילדים מנסים _____ (חיקוי)

אותם, למשל לעוף כמוהם, או _____ (הליכה) על חבל דק בגובה רב.

ההורים צריכים _____ (הבנה) שילדים צעירים נוהגים _____ (בלבול) בין דמיון

לבין המציאות. לכן מומלץ להורים _____ (צפייה) יחד עם הילדים בסרטי פעולה של

גיבורי־על ולתת לילדים אפשרות _____ (ביטוי) את מחשבותיהם ורגשותיהם.

19. בקטע שלפניכם כתבו בכל אחד מן המקומות הריקים את הפועל המתאים לפי שם הפועל שבסוגריים.

לבעלי חיים כמו לבני אדם יש תכונות של אומץ לב: יום אחד חמישה ילדים קטנים

_____ (להתנדנד) במתקן בגן המשחקים בניו זילנד. הכלב ג'ורג' ראה שני

כלבים גדולים _____ (לתקוף) את הילדים, ולכן הוא _____ (להסתער)

על הכלבים.

ג'ורג' _____ (לסכן) את חייו. הוא _____ (לרוץ) במהירות לעבר הילדים

והגן עליהם בגופו.

בניו זילנד _____ (להעניק) לג'ורג' הכלב האמיץ מדליה על גבורתו. "ג'ורג' הוא

גיבור", אמרה מנהלת האגודה להגנת החיות. היא _____ (להוסיף) ואמרה שג'ורג'

הוא דוגמה לקשר שבין בעלי החיים לבין בני האדם.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11284 + נספח

20. לפניכם קטע קצר שמחולק לשישה זוגות משפטים.
- בכל זוג כתבו על פי שם הפועל שבסוגריים: במשפט (1) – שם, ובמשפט (2) – פועל.
- דוגמה: (1) החולה הגיע ל בדיקה (לבדוק) במרפאה.
 (2) הרופא בדק (לבדוק) את החולה.
- א. (1) לגיבור תרבות יש אישיות מיוחדת ולמעשיו יש _____ (להשפיע) על היחיד ועל החברה.
 (2) גיבור ש _____ (להשפיע) עליי ועל תלמידים רבים אחרים הוא המורה לטבע.
- ב. (1) באחד הימים המורה לטבע שתל צמח במעבדה וביקש מאיתנו לערוך _____ (לנסות) בנוגע להתנהגות הצמח.
 (2) בשיעורים שלו ובהפסקות _____ (לנסות) לחקור את השינויים.
- ג. (1) אחת התלמידות הייתה אחראית על _____ (לכבות) האור במעבדה.
 (2) היא שמה לב לדבר מעניין – כאשר היא _____ (לכבות) את האור, העלים של הצמח התקפלו.
- ד. (1) הבנו שמדובר ב _____ (לגלות) חשובה.
 (2) המורה _____ (לגלות) לנו שלצמח קוראים "מימוזה ביישנית" והסביר לנו כיצד הוא גדל.
- ה. (1) בסוף השנה כמה מן ההורים הגישו _____ (להתלונן) נגד המורה לטבע, כי הוא לא הספיק ללמד את החומר שבתוכנית הלימודים.
 (2) המורה הבין את ההורים ש _____ (להתלונן) עליו, אך אמר שלא היה מלמד אחרת.
- ו. (1) המורה לטבע הוא הגיבור שלנו וכולנו אומרים לו _____ (להודות).
 (2) הוא לימד אותנו לחקור ולגלות, ועד היום אנחנו _____ (להודות) לו על כך.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11284 + נספח

21. א. לפניכם שישה שמות: **עֵתוֹנָאִי, כְּבֵאִי, בְּמֵאִי, רַמָּאִי, יַמָּאִי, חִזָּאִי**.
 בטבלה שלפניכם מיינו את השמות המודגשים לשתי קבוצות על פי דרך התצורה שלהם.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

ב. לפניכם ארבעה שמות: **מַעֲבָדָה, מִצְלָמָה, מְרַפָּאָה, מִשְׁתָּלָה**.
 הקיפו את השם שמשמעות המשקל שלו שונה ממשמעות המשקל של השם **מִסְפָּרָה**.

ג. לפניכם ארבעה שמות: **כְּפִית, כּוֹסִית, יְדִית, שְׂקִית**.
 הקיפו את השם שמשמעות הצורן הסופי שלו שונה ממשמעות הצורן הסופי בשמות האחרים.

מהי המשמעות של הצורן הסופי בשם שהקפתם? _____

22. לפניכם שני משפטים, ובהם שני שמות מודגשים.

- ה**בְּנָאִי** בנה את המבנה החדש של הספרייה.
- ה**סִפְרָן** בספריית בית הספר ביקש שנדבר בשקט.

הקיפו את המשפט הנכון.

א. שני השמות **בְּנָאִי** ו**סִפְרָן** נוצרו בדרך תצורה של בסיס וצורן סופי, ולצורן הסופי בהם יש אותה המשמעות.

ב. דרך התצורה של השם **בְּנָאִי** היא בסיס וצורן סופי, ודרך התצורה של השם **סִפְרָן** היא שורש ומשקל.

ג. שני השמות **בְּנָאִי** ו**סִפְרָן** נוצרו בדרך תצורה של שורש ומשקל, אך משמעויות המשקלים שונות.

ד. דרך התצורה של השם **בְּנָאִי** היא שורש ומשקל, ודרך התצורה של השם **סִפְרָן** היא בסיס וצורן סופי.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11284 + נספח

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"

"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالنجاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"

נספח: מאמרים
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
לעולים חדשים (ברמות א-ב)
11284, קיץ תשפ"ד, 2024

לפניכם שני מאמרים. קראו אותם, וענו על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר 1

מיהו גיבור?

מאת יונת אשחר ורמי שלהבת

- פסקה א אפשר למצוא גיבורים בכל התרבויות, והסיפורים עליהם מלווים אותנו מימי קדם ועד ימינו. סיפורי הגבורה עוסקים באנשים שסיכנו את חייהם כדי להציל חיים של אנשים אחרים.
- פסקה ב כשקוראים סיפורי גבורה מרחבי העולם, מגלים שלרבים מן הגיבורים יש מאפיינים דומים. בדרך כלל הסיפור מתמקד בדמות יחידה, שעוזבת את ביתה ויוצאת למסע מסוכן בעולם. במהלך הסיפור הגיבור מגלה אומץ רב ומצליח להתגבר על כל הסכנות. במחקר שפורסם באירלנד ב-2015 שאלו החוקרים את הנבדקים מה הן, לדעתם, התכונות שיש לגיבורים. מן התשובות עלו כמה תכונות משותפות: הגיבורים הם בעלי אומץ לב יוצא דופן, הם מסוגלים לעורר השראה, כלומר להשפיע בצורה חיובית על הסובבים אותם, מעניקים עזרה לכל מי שזקוק לה והם אפילו מוכנים להקריב את עצמם למען האחר.
- פסקה ג לסיפורי הגיבורים יש כמה תפקידים חשובים בחיינו. קודם כול, הם נותנים לנו מידע על אירוע שקרה, הם מהווים דוגמה עבורנו ומעוררים בנו השראה כיצד צריך להתנהג ועל פי אילו ערכים עלינו לנהל את החיים שלנו. לפי החוקרים, היכולת לעורר השראה היא התכונה החשובה ביותר של הגיבור.
- פסקה ד סיפורי הגיבורים מעוררים רגשות חיוביים. כאשר אנחנו שומעים סיפורים על מישהו שהיה מוכן לסכן את חייו למען מטרה שיש לה ערך מוסרי כמו הצלת חיים של בני אדם אחרים, מתעוררים בנו רגשות חיוביים. רגשות אלה גורמים להזדהות עם הגיבורים, ועקב כך אנו נעשים אנשים טובים ומוסריים יותר.
- פסקה ה כמו כן, קריאה של סיפורי גיבורים עוזרת לקוראים, ובייחוד לילדים, להתמודד עם רגשות של פחד, כאב וצער. הקוראים שותפים לרגשות של גיבורי הסיפור בלי שיצטרכו להיות במצבים מפחידים או כואבים בעצמם. בעזרת הסיפורים הילדים מפתחים דרכים כדי להתמודד עם רגשות כאלה.
- פסקה ו ילדים אוהבים להזדהות עם גיבורים ולהעמיד פנים שהם כמוהם. ההזדהות עם הגיבורים מחזקת אצלם תכונות חיוביות. במחקר שנערך באוניברסיטת תל אביב לימדו את הילדים שלגיבור יש סבלנות והוא יודע להתאפק. כמה מן הילדים לבשו תחפושת של סופרמן, והשאר לא. במחקר נמצא שילדים שלבשו תחפושת של סופרמן הצליחו להתאפק ולהיות סבלניים יותר מילדים שלא לבשו את התחפושת.

* מעובד על פי אשחר, י' ושללהבת ר' (2019). מי ימלא גבורות? מכון דוידסון. אוהור מ' www.davidson.weizmann.ac.il

פסקה ז סיפורי הגבורה ממלאים תפקיד לא רק עבור הפרט. הם מבטאים את הערכים של העם ושל החברה והמדינה שהם נכתבו בהן, ועוזרים להעביר ערכים אלה לדורות הבאים: מה מותר ומה אסור, מה נחשב למעשה נכון, צודק ומעורר הערצה, ואילו פעולות נחשבות שליליות. הם עוזרים לנו להבין את העולם, מהו טוב ומהו רע, ומלמדים אותנו מה הם הדברים החשובים בחיים שכדאי להילחם למענם. הסיפורים נמסרים מדור לדור, וכך עוברים הערכים האלה לדורות הבאים.

פסקה ח סיפורו של יוסף טרומפלדור הוא דוגמה להשפעה של דמות הגיבור על חיי העם ועל המדינה. טרומפלדור היה לוחם וחקלאי ונחשב לגיבור שהקריב את חייו למען העם והארץ. הוא נפל בקרב ביישוב תל-חי שבגליל בשנת 1920. מן הסיפור שלו נבנתה דמות הגיבור הארץ-ישראלי שהיא חלק חשוב מן הזיכרון המשותף ומן הערכים המשותפים של העם בארץ-ישראל. עוד לפני הקמת המדינה נקבע יום מיוחד לזכרו של יוסף טרומפלדור, ונלמדו שירים וסיפורים המתארים את מעשי הגבורה שלו. כל זאת כדי להעביר לדור הצעיר ערכים חשובים.

פסקה ט מחקרים מגלים שסיפורי גיבורים ממלאים תפקיד חשוב בפיתוח הרצון של ילדים ומבוגרים להצליח. כמו כן הם מחברים קבוצות – ממשפחה ועד עם שלם – ומלכדים אותן באמצעות סיפורים משותפים. סיפורים על גיבורים ועל מעשי הגבורה שלהם מעניקים לנו השראה ודוגמאות להזדהות ובעזרתם אנחנו בונים את הערכים שלנו.

מאמר 2**דרוש גיבור: על החשיבות של גיבורים בחיי הילדים**

מאת אורין רוזנר

- פסקה א הצורך בגיבורים ובדמויות לחיקוי ולהערצה מלווה ילדים ומבוגרים לאורך כל החיים. הגיבורים של היום שונים מאוד מן הגיבורים של תקופת קום המדינה. בעבר מי שזכו להיקרא "גיבורים" היו גיבורים לאומיים, שפעלו באומץ לב לטובת העם וזכו להערכה רבה. סיפורי הגבורה שלהם נהפכו לחלק מן התרבות של העם, ומספרים אותם לאורך השנים בגני הילדים ובבתי הספר. אחד מהם הוא בר-כוכבא, שהנהיג את המרד של היהודים נגד הרומאים בארץ-ישראל בשנת 135 לספירה. גיבור נוסף הוא יוסף טרומפלדור, מנהיג ולוחם, שבזכות גבורתו ונפילתו בקרב על תל-חי שבגליל בשנת 1920 הוא נעשה לגיבור לאומי.
- פסקה ב סיפורי הילדים בעבר הציגו בעיקר דמויות בעלות תכונות מיוחדות ויוצאות דופן. המטרה הייתה לבנות דמויות של גיבורים שמבטאות מסירות וגבורה. בני הדור הצעיר יעריצו את הדמויות האלה, ויקבלו על עצמם את מערכת הערכים שלהן. כך אפשר יהיה לבסס את חיי העם והמדינה על מערכת הערכים הזאת.
- פסקה ג כיום אפשר למצוא בסיפורים יותר ויותר גיבורים אנושיים. הם יכולים לפעמים לטעות ולפעמים להיכשל, אך עדיין להישאר גיבורים. אין להם תכונות על-אנושיות. כך נוצרת קרבה אל דמות הגיבור. מגיל צעיר אומרים לילדים ולילדות דברים כאלה: "אתה יכול להיות כל מה שרק תרצה" או "את תצליחי בכל מה שתעשי, ואין כמוך בעולם", כלומר: כולם, כל אחד וכל אחת, יכולים להיות גיבורים.
- פסקה ד בני נוער נוהגים להעריך "גיבורים" מסוג אחר: ידוענים (סֵלֶבֶס), כלומר אנשים מפורסמים, שחלקם זכו להצלחות מהירות, כמו בתוכנית "כוכב נולד". אך דמויות של גיבורים הן דמויות שמבטאות גדולה אנושית: הם מסורים ועושים כל מה שאפשר למען אנשים אחרים, מוכנים לעזור ולפעול גם במקרים של סכנה ופחד ומעדיפים את הצרכים של החברים על פני הצרכים האישיים שלהם.
- פסקה ה בשנים האחרונות התחזקה עוד יותר ההבנה שיש גם גיבורות ולא רק גיבורים. אפשר למצוא דמויות של גיבורות גם בספרות הילדים. שוהם סמיט, סופרת ילדים, כתבה את הספר "אגדות אמיתיות – 50 נשים לגדול איתן בישראל". באמצעות הסיפורים בספר זה הילדים מגלים שנשים, כמו גברים, יכולות לשבור שיאים אולימפיים, לפרוץ דרך במדע, לעשות משפט צדק ולעזור לחלשים בחברה.
- פסקה ו לפי הפסיכולוג רועי ליס, כאשר אנחנו מזדהים עם דמות הגיבור אנחנו יכולים למצוא בעצמנו את הכוחות כדי להתמודד עם קשיים בתקופות שונות בחיים שלנו. הקושי יכול להיות לימודי או משפחתי, חברתי או בריאותי. סיפורי הגבורה המוכרים מתארים גיבור שיוצא למסע, ובמהלכו הוא מגלה שהוא הרבה יותר חזק ממה שהוא חשב מלכתחילה. סיפורים אלה מלמדים על היכולת שלנו כבני אדם, בכל גיל ובכל מצב, להתגבר על הקושי ולהתמודד איתו. ילדים קטנים, לדוגמה, צריכים להתגבר על הפחד מן החושך, ומתבגרים צריכים להתגבר אולי על הפחד ממבחן הבגרות במתמטיקה או מן הגיוס לצבא.

* מעובד על פי רוזנר, א' (2020). דרוש גיבור: על החשיבות של גיבורים בחיי הילדים. בית אביחי. אוהור מ־ www.bac.org.il.

- פסקה ז במהלך החיים התשובה על השאלה "מיהו הגיבור שלך?" יכולה להשתנות. ייתכן שאנשים יפסיקו להזדהות עם מי שהיה עבורם דמות הגיבור ויבחרו דמות אחרת להזדהות איתה. השינוי מלמד על היכולת שלהם לבקר ולהעריך מחדש תכונות וערכים.
- פסקה ח ילדים צעירים מעריצים בדרך כלל את ההורים שלהם. הם רואים בהם גיבורים, שמצליחים בכל מעשיהם ויכולים לפתור עבורם את כל הבעיות. בתהליך ההתבגרות הילדים מתחילים להעריך גיבור שהוא לא ההורה שלהם. הערצה לגיבור שהוא דמות חיצונית עוזרת לילדים לפתח את הזהות שלהם בנפרד מהוריהם.
- פסקה ט סיפורים על גיבורים הם חלק חשוב מן התרבות האנושית. כולנו כמו ילדים, כולנו צריכים דמויות של גיבורים לחיקוי ולהערצה. אצל ילדים קל לראות את זה, אבל הצורך הזה קיים אצל כולנו.